

Nytt i den svenska fluglistan från norra Sverige

SVEN HELLQVIST

Hellqvist, S.: Nytt i den svenska fluglistan från norra Sverige. [New species in the Swedish Brachycera list from Northern Sweden.] – Entomologisk Tidskrift 134(3): 111-119. Uppsala, Sweden 2013. ISSN 0013-886x.

Records are given for 12 species of Diptera: Brachycera, previously not reported from Sweden. All these species have recently been found in the northern part of the country. The species are: Ulidiidae: *Pseudotephritis corticalis* (Loew, 1873), Strongylophthalmyiidae: *Strongylophthalmyia pictipes* Frey, 1935, Lauxanidae: *Minettia filia* (Becker, 1895), Sepsidae: *Meroplius fukuharai* (Iwasa, 1984), Lonchaeidae: *Dasiops appendiculus* Morge, 1959, Empididae: *Hilara biseta* Collin, 1927, Hybotidae: *Platypalpus aliterolamellatus* Kovalev, 1971, *Platypalpus melancholicus* (Collin, 1961), *Platypalpus pseudorapidus* Kovalev, 1971, *Platypalpus stackelbergi* Kovalev, 1971, *Symbalophthalmus pictipes* (Becker 1889) and *Drapetis completa* Kovalev, 1972.

Sven Hellqvist, Älvtået 4, 903 60 Umeå. E-post: shellq@telia.com.

Flugfaunan i norra Sveriges kust och inland är dåligt känd. Lokala entomologer med intresse för flugor har varit få och i den mån dipterologer söderifrån samlat i norra Sverige har de främst besökt de mer exotiska fjälltrakterna. Läser man i provinskatalogerna i utkomna volymer av Fauna Entomologica Scandinavica, vilket man får förmoda speglar vad som finns i museernas samlingar, slås man av hur få uppgifter det finns från bl a Medelpad, Ångermanland och Västerbotten. Exempelvis uppges mindre än 15% av landets svängflugor, fam. Sepsidae (Pont & Meier 2002), puckeldansflugor, fam. Hybotidae (Chvála 1975, 1983) och köttflugor, fam. Sarcophagidae (Pape 1987) från något av dessa landskap. I verkligheten förekommer här, naturligtvis, en långt större andel av den svenska faunan.

I Norrlands entomologiska förening (NEF) är vi nu flera flugintresserade entomologer och flugor har också börjat beaktas i inventeringar som utförts på uppdrag av länsstyrelserna. Detta har gett mängder av intressanta resultat. Flera arter som bara varit kända från södra Sverige

har visat sig ha en mycket större utbredning än tidigare känt och även några för landet nya flugor har påträffats (t.ex. Garpebring & Nilsson-Örtman 2010, Nilsson-Örtman 2010, Hellqvist 2010). Nedan presenteras ytterligare några tillskott i den svenska fluglistan, de flesta påträffade i norra Sveriges kustland och tre av dem på samma brandfält i Ångermanland där NEF inventerat insektsfaunan. Gemensamt för de här redovisade arterna är att de saknats eller redovisats som "Ej påträffade" i Sverige i Dyntaxa och inte heller noterats för Sverige i Fauna Europaea. För vissa här presenterade arter är det dock inte de första fynden i landet som redovisas. Några av arterna har påträffats tidigare men fynden har inte offentliggjorts eller uppmärksamrats. Flera av de nya arterna är tidigare kända från Finland och/eller Norge, så det rör sig i flertalet fall om förväntade tillskott i den svenska faunan.

Om inte annat anges i fyndpresentationerna nedan, har jag själv samlat in och artbestämt flugorna.

Figur 1. Uppsättning av IBL-fälla (hängande fönsterfälla) på Rävsons brandfält, Nordingrå. Denna fälla, mellan två små aspar, fångade under sommaren 2010 Sveriges första exemplar av fläckflugan *Pseudotephritis corticalis*. Foto Per Löfgren.

A forest fire site at Rävson in Ångermanland, Northern Sweden. This IBL trap (hanging window trap) between two small aspen trees trapped the first *Pseudotephritis corticalis* (Ulidiidae) recorded from Sweden.

***Pseudotephritis corticalis* (Loew, 1873)** (Ulidiidae, fläckflugor)

Ån: Nordingrå: Rävson (RT 90: 6980408, 1635375). 15.v-27.vii.2010, 1 hona, leg. Norrlands entomologiska förening, **Nb:** Boden: Kvarnberget SV Kvarnträsk (RT90 7328780, 1762230). 23.vii.2013, 2 honor, 4 hanar.

Lokalen i Nordingrå utgörs av ett kustnära brandfält, som före branden 2008 dominerades

Figur 2. *Pseudotephritis corticalis* (Loew, 1873), hona, från Rävsons brandfält, Ångermanland, 2010. Foto Magnus Persson

Female *Pseudotephritis corticalis* from a forest fire site in Ångermanland, 2010.

av hållmarkstallskog med inslag av asp och björk och med fläckvis förekomst av grova grannar. Insektsfaunan i området har inventerats av Norrlands entomologiska förening (Nilsson & Nilsson 2010, Pettersson 2010, Hellqvist & Pettersson 2012), bl a med hjälp av trädfönsterfällor och IBL-fällor (fritt hängande fönsterfällor, Fig. 1). Det enda exemplaret av *P. corticalis* fångades i en IBL-fälla uppsatt mellan två aspar intill en liten göl.

I Boden sågs flera exemplar på ett par grova, delvis barkfallna, högstubbar av asp på ett hygge. Flugorna rörde sig över delar av stammarna med ännu kvarsittande bark, några meter ovan marken. På samma högstubbar förekom även en annan, mycket sällan påträffad fläckfluga, *Homalocephala angustata* som också förefaller vara knuten till asp. Trakten är asprik och den aktuella lokalen ligger i nära anslutning till Storhuvudets naturreservat, där flera andra sällsynta, till asp knutna insekter påträffats. Bl a har den rödlistade karelska barkflugan *Xylomya czechanovskii* (Xylomyidae) där en av sina mycket få kända svenska förekomster.

P. corticalis (Fig. 2) har ett karaktäristiskt utseende med gråpudrad kropp med många mörkbruna, ibland sammanflytande fläckar runt borstbaserna. Vingarna har talrika mörka fläckar, fler än hos någon annan nordisk fläckfluga och

arten kan knappast förväxlas med andra fläckflugor. Arten har dock vid en första anblick stora likheter med vissa borrhflugor, fam. Tephritidae, vilket också släktnamnet *Pseudotephritis* antyder. Arten är den enda nordiska representanten för tribus Myenidini inom familjen Ulidiidae.

Arten har en holarktisk utbredning och beskrevs ursprungligen från Nordamerika. I Europa förefaller *P. corticalis* vara mycket sällsynt eller åtminstone sällan påträffad. Från Norge finns ett fynd i Vestfold från 1987 (Borgersen & Greve 1989, Greve 1997) och i Finland har 4 fynd gjorts enligt den finska flugsajten Diptera-wiki, dels i sydväst, dels i norr. I NV Ryssland är arten känd från S:t Petersburgsområdet. Palearktiska individer har bl.a. överlag något fler mörka fläckar på vingarna än amerikanska individer och har tidvis gått under namnet *P. trypetoptera* (Hennig, 1939), med typindivid från S:t Petersburgsområdet. Enligt Kameneva & Korneyev (2006) finns dock ett överlapp mellan palearktiska och nearktiska individer i de karaktärer som anses som artskiljande varför de bör betraktas som synonymer.

Larverna av *P. corticalis* lever under barken på lövträd. Greene (1917) beskriver larv- och puppstadium från larver som påträffats under barken på ett kastanjeträd (*Castanea dentata*). I Norden är det sannolikt på aspar som arten utvecklas.

I grannländerna finns *P. corticalis* upptagen på de nationella rödlistorna, i Finland som NT (Kahanpää 2010) och i Norge som VU (Gammelmo m.fl. 2010).

Strongylophthalmyia pictipes Frey, 1935 (Strongylophthalmyiidae, bastflugor)

Ån: Nordingrå: Rävsnön (RT 90: 6980632, 1635414). 15.v-27.vii.2010, 2 honor, leg. Norrlands entomologiska förening; Nordmaling: Hummelholm (RT 90: 7074100, 1682600), 11.viii.2012, 1 hane. **Vb:** Umeå: Hulte, Gran (RT90: 7087230, 1716440). 9.v-14.vi.2011, 1 hane; Umeå: Kullabäcken vid Forslunda (RT90: 7092300, 1715300). 17.vi.2011, 1 hane; 13.vii.2011, 1 hona, 5 hanar.

Lokalen i Nordingrå var samma brandfält som det ovan beskriva fyndet av *P. corticalis* gjordes på. *S. pictipes* togs i en IBL-fälla uppsatt mellan två aspar i ett varmt, vindskyddat läge i en djup skreva. Eftersom arten uppges vara

Figur 3. *Strongylophthalmyia pictipes* Frey, 1935, hane, från Forslunda, Västerbotten, 2011. Flera fynd av arten har gjorts på asplågor. Foto Magnus Persson

Male *Strongylophthalmyia pictipes* from Västerbotten, 2011. The species has been found on aspen logs at several sites.

knuten till asp gjordes ett försök att finna den på fler lokaler och fönsterfällor sattes 2011 upp på asplågor på två lokaler i Umeå. *S. pictipes* visade sig finnas på båda dessa lokaler! Den ena lokalen (Hulte) utgjordes av en älvnära blandskogsdunge med rikligt med grova aspar. Det exemplar som påträffades här togs i fönsterfälla på en delvis barkfallen, grov asplåga. Lokalen vid Forslunda är en djupt nedskuren bäckkravin med gammal granskog och flera grova aspar. Bäver finns i bäcken och har fällt flera av asparna. Flera exemplar av *S. pictipes* sågs på en 1-2 år gammal och ca 40 cm bred asplåga med intakt bark i halvskuggigt läge. Ytterligare ett exemplar slaghåvades i omgivningen. På asplågan fanns även flera exemplar av släktets andra art, *S. ustulata* liksom en rad andra arter av vedlevande flugor, såsom *Xylophagus kowarzi* (Xylophagidae), *Homalocephala biumbata* och *H. bimaculata* (Ulidiidae), *Lonchaea fugax* och *L. hackmani* (Lonchaeidae), *Clusiodes apicalis* och *C. albimanus* (Clusiidae) samt *Stegana*

mehadiae (Drosophilidae). *S. pictipes* sågs på asplågan vid besök både 17 juni och 13 juli, men inte vid det sista besöket, 17 augusti, då dock *S. ustulata* fortfarande fanns kvar i flera individer. I Hummelholm fanns *S. pictipes* på en asplåga med intakt bark i öppet läge i strandkanten av Öreälven, även här tillsammans med bl.a. *S. ustulata* och *H. biumbrata*.

Familjen bastflugor, Strongylophthalmyiidae, omfattar bara ett släkte, *Strongylophthalmyia*, med mycket slanka och långbenta flugor. Familjen har sin diversitetstygndpunkt i den orientaliska regionen och i Europa är bara två arter kända, *S. ustulata* och *S. pictipes*. *S. pictipes* (Fig. 3) har tidvis endast betraktats som en mörkare färgform av *S. ustulata* men återupprättades som självständig art av Krivosheina (1982). De två arterna skiljs lättast åt på benfärg; baklårerna är svarta på yttre tredjedelen-halvan hos *pictipes* medan de är på sin höjd svagt för-mörkade hos *ustulata*. Båda arterna har en mörk fläck i spetsen på vingen; denna fläck är tydligt mer distinkt hos *pictipes*. Vidare är de två dorso-centralborsten gula hos *ustulata* och mörkare, ofta helt svarta, hos *pictipes*. Det finns även skillnader i genitalierna hos hanarna.

Larver av *Strongylophthalmyia* lever under barken på döda lövträd och flugorna eftersöks lättast på trädlågor, där de promenerar omkring ganska långsamt och semaforerar med vingarna (likt många andra flugor med fläckade vingar). Äggen läggs i sprickor i barken. *S. pictipes* är knuten till asp, särskilt till ganska färska asplågor (Kahanpää 2006). Asp utnyttjas även av *S. ustulata*, som dock inte är lika starkt knuten till just det trädslaget. *S. ustulata* påträffas enligt Kahanpää (2006) ofta på blad och förekommer särskilt i fuktiga lövskogar nära vatten.

S. pictipes har nyligen rapporterats som ny för Norge genom fynd i Oslotrakten (Gammelmo & Sjøli 2011) och är i övrigt endast känd från Finland, varifrån arten beskrevs, och Ryssland, där den förekommer österut till åtminstone centrala Sibirien (Krivosheina 1982). I Finland är arten ganska sällsynt och funnen dels i Helsingforstrakten, dels på några lokaler i de centrala delarna av landet (Diptera-wiki). Arten är uppförd på den finska rödlistan som VU (Kahanpää 2010).

Att *S. pictipes* påträffats på flera lokaler där

den eftersöks kan tolkas som att den kanske inte är särskilt sällsynt. Arten påträffades dock inte vid en nyligen genomförd inventering av insekter knutna till asp i Västerbotten (Garpebring & Nilsson-Örtman 2010), där en rad andra flugarter knutna till död ved noterades. Endast ett fåtal av fällorna i den inventeringen var dock uppsatta på färska asplågor vilket *S. pictipes* uppges föredra.

Minettia filia (Becker, 1895) (Lauzanidae, lövflugor)

Vb: Umeå: Kullabäcken vid Forslunda (RT90: 7092300, 1715300). 17.vi.2011, 1 hane.

Flugan slaghåvades i undervegetationen i en bäckravin. Lokalen är densamma som för en av lokalerna för *S. pictipes* (se ovan). *M. filia* är en av flera helgula lövflugor men har en något mörkare färgton än de ofta talrika arterna i släktet *Meiosimyza* (= *Lyciella*). Inom släktet *Minettia*, där de flesta arterna är mer eller mindre mörka, kan den knappast förväxlas. Förutom den helgula färgen kännetecknas arten av korthårigt antennborst (arista), endast 3 par dorso-centralborst och bara korta acrostichalborst. Vidare är hangenitalierna karaktäristiska. Arten kan bestämmas med hjälp av Shatalkin (2000).

M. filia förekommer i de norra och centrala delarna av Europa och vidare österut mot de östligaste delarna av Ryssland. I Europa tycks den vara sällsynt och har exempelvis först nyligen rapporterats från Tyskland (Schacht m.fl. 2004) och Norge (Greve 2002). I Norge, där en grundlig kartering av landets lövflug fauna nyligen publicerats (Greve 2009), är nu tre lokaler för *M. filia* kända, dels från Bergen-trakten samt från NO om Oslo. Lokalerna beskrivs som något varierande: bland spridda klubbalar intill en flod, i ett lövdominerat skogsbryn intill en äng respektive i kanten av ett spannmålsfält. I Finland är arten känd från ett 10-tal lokaler, huvudsakligen i de södra delarna men även ett isolerat fynd vid ryska gränsen nära polcirkeln (Diptera-wiki). *M. filia* har inte tidigare rapporterats från Sverige men Viktor Nilsson-Örtman har meddelat att han vid bearbetning av lövflugematerial från det svenska malaisefällprojektet funnit arten från Ög: Omberg och från Vr: Ransäter. Arten tycks således vara relativt sällsynt men ändå ha en vid utbredning i Norden.

Dasiops appendiculus Morge, 1959 (Lonchaeidae, stjärtflugor)

An: Nordingrå: Rävsnö (RT90: 6980632, 1635414). 15.v-27.vii.2010, 2 honor, leg. Norrlands entomologiska förening (conf. I. MacGowan)

Ytterligare en art från Rävsnös brandfält (se ovan); djuren togs i en fönsterfälla på död asp. Arten har inte tidigare rapporterats från Sverige men Iain MacGowan, Skottland, har meddelat att arten finns med på en opublicerad lista över svenska stjärtflugor, som han sammanställt efter genomgång av svenska samlingar. Han hade noterat arten i material från Sö: Tyresta nationalpark (insamlat runt år 2000), intressant nog även det en brandfältlokal (MacGowan *in litt.*). Förmodligen rör det sig inte om att arten är brandberoende utom att arten, likt andra stjärtflugor, gynnas av en ökad tillgång på död ved. Flertalet stjärtflugor utvecklas i död ved, ibland på specifika trädslag. För just denna art saknas dock sådana uppgifter (MacGowan, *in litt.*).

Den svenska stjärtflugofaunan är dåligt känd och för flera arter finns bara ett fåtal fynduppgifter, förmodligen för att dessa flugor ansetts vara svårbestämda. Det finns nu välillustrerad brittisk bestämmingslitteratur (MacGowan & Rotheray 2008) som täcker även flertalet av de svenska arterna. Förhoppningsvis kan det leda till ökat svenskt intresse för denna naturvårdsintrassanta fluggrupp. Just *D. appendiculus* saknas dock i den brittiska faunan, men arten kan bestämmas med hjälp av Stackelbergs ryska nyckel (Stackelberg 1989).

Meroplus fukuharai (Iwasa, 1984) (Sepsidae, svängflugor)

Vb: Umeå: Yttertavle (RT90: 7082530, 1726530). 4.vii.2012, 4 honor, 3 hanar.

Flera individer av arten fanns intill ett höns-hus, på en stor stack med höns gödsel, i vilken flugorna förmodligen utvecklats. Larverna kan enligt litteraturen utvecklas i svin- och höns gödsel samt i kadaver, medan koskit tycks vara ett dåligt substrat för arten (Pont & Meier, 2002).

M. fukuharai (Fig. 4) kan relativt enkelt artbestämmas med hjälp av Pont & Meier (2002). Likt flertalet andra svängflugor har hanarna karaktäristiskt utformade framben och genitalier. Arten har en vid palearktisk utbredning, från Storbritannien i väster till Japan i öster. I

Figur 4. *Meroplus fukuharai* (Iwasa, 1984), hane, från stack med höns gödsel i Yttertavle, Västerbotten, 2012. Foto Magnus Persson

Male *Meroplus fukuharai* from Västerbotten, 2012. Flies were found on a heap with chicken dung.

norra Europa förefaller arten vara sällsynt och den har först nyligen konstaterats från Finland, där den påträffats i sydost, nära ryska gränsen (Diptera-wiki). Möjligen är arten under spridning.

Parentetiskt kan nämnas att släktet *Meroplus* rymmer ytterligare en art i Europa, *M. minutus*, en art som uppges attraheras särskilt till mänsklig avföring och som överhuvudtaget visar en förkärlek för "exceptionally filthy habitats" (Pont & Meier 2002). Arten har minskat kraftigt på många håll i Europa, sannolikt pga förbättrade sanitära förhållanden och från Sverige finns bara äldre uppgifter.

Hilara biseta Collin, 1927 (Empididae, dansflugor)

Me: Mjällån: Sandmon (RT90 6946500, 1581700), 18.vii.2012, 1 hane (conf. T. Jonassen)

Flugan slaghåvades längs stranden av den meandrande Mjällån. Arten tillhör det artrika

Figur 5. *Platypalpus aliterolamellatus* Kovalev, 1971, hane från Indalsälvens delta, Medelpad, 2012. Foto Magnus Persson

Male *Platypalpus aliterolamellatus* from Medelpad, 2012.

Figur 6. *Platypalpus melancholicus* (Collin, 1961), hane, från Skallböle, Medelpad, 2012. Foto Magnus Persson
Male *Platypalpus melancholicus* from Medelpad, 2012.

***Platypalpus aliterolamellatus* Kovalev, 1971**
(Hybotidae, puckeldansflugor)

Me: Indalsälvens delta: Älgsand, (RT90 6934654, 1584727), 25.vi-18.vii.2012, gulskål, 6 honor, 1 hane (conf. T. Jonassen); 18.vii-4.ix.2012, gulskål, 1 hona; Indalsälvens delta: Smackgrundet, (RT90 6933753, 1584899), 18.vii-4.ix.2012, gulskål, 1 hona.

Fynden gjordes på öar i Indalsälvens delta i Bottenhavet. På Älgsand var en gulskål placerad i en glänta, i en yta med sandblottor i en renlavsmatta med ruggar av käringtand. På Smackgrundet var fällan placerad på övre delen av en mot bukten öppen sandstrand. Vegetationen var typisk för sandiga havsstränder längs Norrlandskusten, med bälten av strandråg och strandärt innanför den nakna sanden, längre upp följt av lövdominerad strandskog.

Denna och följande fyra arter tillhör det stora puckeldansflugsläktet *Platypalpus*, med ca 95 arter kända från Norden. De små, tuffa flygorna kan lätt kännas igen till släkte på sina kraftigt förtjockade fram- och mellanlår. De lever som rovdjur och ses ofta springande runt på blad av örter och buskar. Den nordiska faunan behandlades föredömligt av Chvála (1975) i en volym av Fauna Entomologica Scandinavica. Få svenska entomologer sedan Zetterstedts tid har intresserat sig för puckeldansflugor varför kunskapen om vilka arter som finns i landet och dessas utbredning är bristfällig.

och taxonomiskt knepiga dansflugsläktet *Hilara* med 73 arter kända från Norden (Chvála, 2005). *H. biseta* kan artbestämmas med hjälp av bl. a. Chvála (2005) och skiljs från närstående arter framför allt på frambenens behåring och ljusa färg. Arten har en stor utbredning i Europa men betraktas genomgående som sällsynt. Från övriga Norden är arten känd från ett fåtal lokaler i Norge och Finland. Hanar av arten uppges svärma lågt över strömmande vatten. Arten är aktiv under senare delen av sommaren och övriga nordiska fynd har gjorts under perioden 24 juli-18 augusti (Chvála 2005).

Mjällån är ett oreglerat vattendrag med meandrande lopp i en djup dalgång, omgiven av höga nipor. Dalgången har höga naturvärden vilka närmare presenteras av Grundström m. fl. (2012). Bland annat finns individrika populationer av strandsandjägare *Cicindela maritima* på de sandiga näsen längs ån.

P. aliterolamellatus (Fig. 5) är en liten art, ca 1,5 mm lång, med helgula ben. Den står nära *P. cryptospina* och kan nycklas fram med hjälp av Chvála (1975), men ges en fylligare beskrivning av Chvála (1989). Genitalierna illustreras av Kovalev (1971) och Merz & Chvála (1998). Arten beskrevs från S:t Petersburgområdet i Ryssland och är f.ö. endast känd från Österrike, Schweiz och Estland. Merz & Chvála (1998) uppger att de i Schweiz fann arten i undervegetationen av en fuktig skog.

Platypalpus melancholicus (Collin, 1961) (Hybotidae, puckeldansflugor)

Me: Skallböle 4 km NV Matfors (RT90 6917643, 1559434), 30.v-27.vi.2012, 1 hane; 26.vi-17.vii, 2 honor, 6 hanar; Mjällån: Sandmon (RT90 6946539, 1581673), 28.v-26.vi.2012, 1 hane; Indalsälvens delta: Smackgrundet (RT90 6933753, 1584899), 25.vi-18.vii.2012, gulskål, 1 hane.

Alla ovan redovisade individer togs i gul-/vitskålsfällor, i en täkt, på en sandbank vid en åstrand respektive på en sandig havsstrand. Gemensamt för lokalerna är att de var relativt öppna och rika på lövbuskage.

P. melancholicus (Fig. 6) är en ganska storvuxen (3-4 mm), mörkbrunt *Platypalpus*-art som kan bestämmas med hjälp av exempelvis Chvála (1975). Arten är närmast känd från Finland (ett par fynd) och har en vid utbredning i Europa men anges av Chvála (1975) som överallt sällsynt.

Platypalpus pseudorapidus Kovalev, 1971 (Hybotidae, puckeldansflugor)

To: Jukkasjärvi: Lainio (RT90 7533800, 1775700), 28-29.vi.2012, 8 honor, 7 hanar.

Flera individer slaghåvades på vide- och annan buskvegetation längs Lainio älv och längs åkerkanter i byn. I det flugmaterial som håvades in i Lainio var *P. pseudorapidus* den talrikaste *Platypalpus*-arten. Arten kan bestämmas med Chvála (1975) och känns bl a igen på karaktäristiska svarta teckningar på mellan- och baklår. Det var väntat att arten skulle finnas även i Sverige då den är ganska vanlig i Finland och påträffad nära den svenska gränsen. Arten är känd från en stor del av Central- och Östeuropa. Arten anges som ej påträffad i Sverige i Dyntaxa men i samlingarna i Lunds zoologiska museum uppges det finnas två exemplar från Norrbotten.

Platypalpus stackelbergi Kovalev, 1971 (Hybotidae, puckeldansflugor)

Me: Boda 2 km OSO Torpshammar, (RT90 6927927, 1529211), 26.vi-16.vii.2012, gulskål, 1 hane; Sundvall: Svartvik (RT90 6912386, 1581205), 25.vi-19.vii.2012, vitskål, 1 hona. Båda conf. T. Jonassen.

Lokalen i Boda var en liten husbehovs-sandtäkt i en åkerkant, med frodig gräs-, ört- och lövbuskvegetation i slänterna. I Svartvik togs flugan i en vitskål på en banvall med en gräs- och örtbevuxen slänt på ena sidan och lövdominerat bryn på andra sidan. *P. stackelbergi* är en liten (ca 2 mm), gulbent *Platypalpus* som står nära *P. pulicarius*. Arten kan nycklas fram med hjälp av Chvála (1975, 1989), kompletterat med genitalieillustrationer i Kovalev (1971). I övriga Norden är arten funnen på några platser i SÖ Norge och i Finland ett fynd i SV. Arten är dessutom funnen i Ryssland och i ett fåtal länder i Central- och Östeuropa.

Symbalophthalmus pictipes (Becker 1889) (Hybotidae, puckeldansflugor)

Me: Sundsvall: 3 km V Nolby (RT90 6910100, 1577800), 19.vii.2012, 1 hona (conf. T. Jonassen).

Ännu en för landet ny puckeldansfluga från Medelpad. Flugan slaghåvades i det lövdominerade brynet till en stor sandtäkt på södra sidan av älven Ljungan. Från Norden finns tidigare bara ett fynd, från inre Hordaland i Norge och i övrigt är arten känd från Storbritannien och flera länder i Väst-, Central- och Östeuropa. Arten kan bestämmas med Chvála (1975) och skiljs lättast från släktets andra arter på att thorax är något matt p g a mikrobehåring.

Drapetis completa Kovalev, 1972 (Hybotidae, puckeldansflugor)

Dr: Årboheden (RT90 6735536, 1470609), 17.vii-17.viii.2012, 1 hane, leg. S. Kirppu; Gårdsjöbo (RT90 6651895, 1478222), 16.vii-16.viii.2012, 1 hane, leg. S. Kirppu; **Me:** Skallböle 4 km NV Matfors (RT90 6917655, 1559400), 26.vi-17.vii.2012, 1 hane. Det. T. Jonassen 2012; Svartvik (RT90 6912386, 1581205), 25.vi-19.vii.2012, 1 hane; Slåda: Åsberget (RT90 6926972, 1585294), 27.vi-17.vii.2012, 1 hane; **Ån:** N:a Ulvön: Sandviken (RT90 6998800, 1645800), 29.vii.2012, 3 hanar, 2 honor.

På Ulvön påträffades *D. completa* på en solitär stående tall på ett hygge. Flera flugor

Figur 7. *Drapetis completa* Kovalev, 1972, hane, från Slåda, Medelpad, 2012. Foto Magnus Persson

Male *Drapetis completa* from Medelpad, 2012.

rörde sig snabbt över stammen och sprang in och ut ur sprickor i barken. Övriga redovisade fynd har fångats med vit- eller gulskålsfällor, utplacerade i täkter eller intill lövdominerade bryn.

Denna art rapporterades nyligen som ny för Norden av Jonassen (2009) som redovisade ett stort antal fynd från SÖ Norge. Han konstaterade även att arten kan påträffas i en mångfald av olika miljöer: barrskog, lövskog, åkermark etc. De många här redovisade svenska observationerna tyder på att arten är ganska vanlig i Sverige.

Till släktet *Drapetis* hör de minsta puckeldansflugorna med en storlek på bara drygt 1 mm. Arterna är mycket snarlika varandra och skiljs lättast åt på hanarnas genitalier. Hos *D. completa* har den högra periantriumlamellen ett karaktäristiskt utformat utskott som finns illustrerat av Kovalev (1972). Arten har vidare jämförelsevis ljusa ben (Fig. 7).

Något för rödlistan?

De flugor som här presenterats tillhör familjer som överlag är dåligt kända i landet och som därför hittills inte beaktats i rödlistningsarbetet – underlaget för att kunna göra vettiga bedömningar har varit för dåligt och är det förmodli-

gen fortfarande. *Pseudotephritis corticalis* och *Strongylophthalmyia pictipes*, som båda är förmodat eller dokumenterat knutna till död asp, är rödlistade i grannländerna och kan vara aktuella för rödlistning även i Sverige. Det gäller särskilt *P. corticalis* som har ett spektakulärt utseende vilket gör att mörkertalet kan vara mindre än för de andra arterna. Riktat eftersök på döda aspar de senaste åren har inte resulterat i fler fynd än de här rapporterade. Av *S. pictipes* har däremot flera fynd gjorts vid riktade eftersök vilket tyder på att arten kan vara utbredd i Sverige.

Tack

Länsstyrelsen i Västernorrlands län gav ekonomiskt stöd till Norrlands entomologiska förening för inventering av insekter på Rävsons brandfält och till författaren för den inventering i Medelpad som gav så många nya fynd av puckeldansflugor. Magnus Persson fotograferade flygorna, Per Löfgren fotodokumenterade NEF's inventeringsaktiviteter, Viktor Nilsson-Örtman bidrog med uppgifter om *Minettia filia*, Iain MacGowan kontrollbestämde *Dasiops appendiculus* och delade med sig av sina noteringar om svenska stjärtflugor. Terje Jonassen artbestämde eller konfirmerade många dans- och puckeldansflugor och Yngve Brodin gav synpunkter på manuset. De tackas alla liksom kollegor i NEF som hjälpte till med inventeringen på Rävson.

Litteratur

- Borgersen, B. & Greve, L. 1989. *Pseudotephritis corticalis* (Loew, 1873) (Diptera, Otitidae) new to Fennoscandia and Denmark. – Fauna norv. Ser. B 36: 141-142.
- Chvála, M. 1975. The Tachydromiinae (Dipt. Empididae) of Fennoscandia and Denmark. – Fauna entomologica Scandinavica 3. Scandinavian science press, Klampenborg.
- Chvála, M. 1983. The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. 2, General part, The families Hybotidae, Atelestidae and Microphoridae. – Fauna entomologica Scandinavica 12. Scandinavian science press, Klampenborg.
- Chvála, M. 1989. Monograph of Northern and Central European species of *Platypalpus* (Diptera, Hybotidae), with data on the occurrence in Czechoslovakia. – Acta Universitatis Carolinae Biologica 32: 209-376.
- Chvála, M. 2005. The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. IV. Genus *Hilara*. – Fauna entomologica Scandinavica 40. Brill, Leiden.
- Diptera-wiki. <http://wibe.ath.cx/Diptera/Diptera.htm>

- Dyntaxa - Svensk taxonomisk databas. www.dyntaxa.se
- Gammelmo, Ø., Falck, M., Greve, L., Jonassen, T., Nielsen, T.R., Skartveit, J., Søli, G. & Økland, B. 2010. Tovinger Diptera. – In: Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. and Skjelseth, S. (eds.) 2010. The 2010 Norwegian Red List for Species. Norwegian Biodiversity Information Centre, Norway.
- Gammelmo, Ø. & Søli, G. 2011. Notes on new and interesting Diptera from Norway. – *Norw. J. Entomol.* 58: 189-195.
- Garpebring, A. & Nilsson-Örtman, V. 2010. Bidrag till kännedomen om den till asp och björk knutna insektsfaunan i Västerbottens län. – *Skörvnöpparn 2*: 1-16.
- Greene, C.T. 1917. A contribution to the biology of North American Diptera. – *Proceedings of the Entomological Society of Washington* 19: 146-161.
- Greve, L. 1997. Families Otitidae and Ulidiidae (Diptera) in Norway. - *Fauna norv. Ser. B* 44: 129-142.
- Greve, L. 2002. Further records of Norwegian Lauxaniidae (Diptera). – *Norw. J. Entomol.* 49: 63-65.
- Greve, L. 2009. Atlas of the Lauxaniidae (Diptera, Brachycera) in Norway. – *Norw. J. Entomol.* 56: 75-116.
- Grundström, S., Nilsson, E. & Vessberg, L. 2012. Mjällådalén – ett storslaget landskap med rik mångfald. – *Sv. Bot. Tidskr.* 106: 130-137.
- Hellqvist, S. 2010. En blomfluga till: alpfotblomflugan *Platycheirus goeldlini* ny för Sverige. – *Skörvnöpparn 2*: 22-24.
- Hellqvist, S. & Pettersson, R. 2012. Steklar, flugor och skalbaggar från Rävsnö, Nordingrå. – *Skörvnöpparn 4*: 25-32.
- Jonassen, T. 2009. Notes on some Empidoidea (Diptera, Brachycera) new to the Norwegian fauna. – *Norw. J. Entomol.* 56: 20-23.
- Kahanpää, J. 2006. Key to European *Strongylophthalmyia* (Strongylophthalmyiidae). – <http://www.elisanet.fi/jere.kahanpaa/diptera/strongy/>
- Kahanpää, J. 2010. Kärpäset - True flies. Diptera: Brachycera. – In: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010: 490-504. <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=123022&lan=en>
- Kameneva, E.P., Korneyev, V. 2006. Myennidini, a new tribe of the subfamily Otitinae (Diptera: Ulidiidae), with discussion of the suprageneric classification of the family. – *Isr. J. Entomol.* 35-36: 497-586.
- Kovalev, V.G. 1971. New European species of the genus *Platypalpus* Macq. (Diptera, Empididae). – *Ent. Obozr.* 50: 200-213 [på ryska]
- Kovalev, V.G. 1972. Diptera of the genera *Drapetis* Mg. and *Crossopalpus* Bigot (Diptera, Empididae) from the European part of the USSR. – *Ent. Obozr.* 51: 173-196 [på ryska].
- Krivoshchina, N.P. 1982. New Palearctic species of the genus *Strongylophthalmyia* Hell. (Diptera, Strongylophthalmyiidae). – *Entomological review*, Wash. 60: 162-165.
- Lunds universitet. Zoologiska museet <http://www.biomus.lu.se/o.o.i.s/8472>
- MacGowan, I. & Rotheray, G. 2008. British Lonchaeidae. Diptera, Cyclorrhapha, Acalypterae. - *Handbooks for the Identification of British Insects* 10 (15). Royal Entomological Society, London.
- Merz, B. & Chvála, M. 1998. A remarkable finding of *Platypalpus* (Diptera, Hybotidae) in southern Switzerland with description of a new species from Switzerland and Czech Republic. – *Studia Dipterologica* 5: 85-94.
- Nilsson, A.N. & Nilsson, V. 2010. Insekter från två havsnära brandfält längs Höga kusten. Rapport från Norrlands Entomologiska Förenings excursioner 11-12 juli 2009. – Länsstyrelsen Väster-norrland, rapport 2010:6.
- Nilsson-Örtman, V. 2010. Första fynden i Sverige av den förbisedda savflugan *Aulacigaster pappi* Kassebeer, 2001 (Diptera: Aulacigastridae). – *Ent. Tidskr.* 131: 237-239.
- Pape, T. 1987. The Sarcophagidae (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. – *Fauna entomologica Scandinavica* 19. Brill, Leiden.
- Pont, A.C. & Meier, R. 2002. The Sepsidae (Diptera) of Europe. – *Fauna entomologica Scandinavica* 37. Brill, Leiden.
- Pettersson, R. 2010. Skalbaggar och skinnbaggar från Rävsnöns brandfält 2010. – *Skörvnöpparn 2*: 31-34.
- Schacht, W., Kurina, O., Merz, B. & Gaimari, S. 2004. Zweiflügler aus Bayern XXIII. (Diptera: Lauxaniidae, Chamaemyiidae). – *Entomofauna* 25: 41-80.
- Shatalkin, A.I. 2000. Keys to the Palearctic flies of the family Lauxaniidae (Diptera). – *Zoologicheskoe Issledovanie* 5: 1-102. (på ryska; översättning till engelska publicerad 2004 i *Entomofauna* 25: 46-79).
- Stackelberg, A.A. 1989. Family Lonchaeidae. – In: Bei-Bienko, G.Y & Steyskal, G.C. (eds.). *Keys to the insects of the European part of the USSR. Volume V. Diptera and Siphonaptera, part 2.* Brill, Leiden, s 358-373. [ursprungligen publicerad på ryska 1970].